

Darmanbışın ok'ü

2020

Yizay

Yanvar / Январь

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəm	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Katsiy

Облепиха. Çay tikanı

Katsiy kolana, tikanıkana yiv vobna. Damabışdi mıglek, çeylyağbışee aleye. İnsanaaşe mana cigabı – g'oruxbı it'uma'ang'a, çavra-vəq'ə ilğemeç'eceva ooza. Yivul xurna, zırgını rangalyna, k'udeniymeena meyva vooxhe. Mana oktyabrni noyabrni vuzaaşee saa'a. Mançike murabbad, sok'ud ha'an. Man çey xhinne demalqa gixxhı ulyoğasıd eyxhen. Katsiyn q'ış mə'dee i'xnanang'a, gastritnang'a ulyoğa. Mançe k'ilyk'amıs, gyotxhinni cigaysıd kumag ha'an.

Üç'ubay

Fevral / Февраль

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəm	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	

Yonca

Клевер. Yonca

Suvabışil, ç'alagbışee, bağbışee, kababışil aleylen. Suvagayneyiy-Sabayni vuzaaşil t'et' g'ayhang'a, vuk'ulika sacigee sa'an.

Darmanın t'et' xhinne, man demlemışı'ıyn xhyan - mık'alla sav'ung'a, k'ossabınang'a, öpkebi naçaxdanang'a şina ayxhasdimee, eb k'ılbanang'a, ğudğaraybınang'a, vuk'ul vuk'arang'a sayid, k'ırıbışee sesnang'a istifada ha'an.

T'et'ebay

Mart / Март

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəmə	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Yik'ena darman

Валериана. Pişik otu

Xalq'ın mançis darmanbışdi ok'bışike nekki yugda yik'es kumag ha'a ıxhayke, man do gixxhi. Yik'ena darmanın t'et' suvabışdi yalbışil: q'əxhebışee, marcbışee, ok'bı gyoxani cigabışiliy damabışdi mığilybışil, kabaybışil aleylen. T'et' ruziyni rangal eyxhen. Mançini kokbışike istifada ha'an. Yik'eni darmanın kokbı xiliyni mit'inani adisseyka, muğni ghalynani ğuts'eyka alqa'as eyxhenbı. T'et'ena kok alqavhu, nyuq'neke məttav'u, mık'ani xhinee hobğul, əqee qooqaa'as vukkan. Kok g'i'lina saa'ana. Mana urva xhinne qav'u istifada haa'a. Kok xuruba hoots'u demlemişaa'asıb vooxhena. Yik'eni darmanni kokake yik'en ık'arnang'a, nevroznang'a, istifada ha'as eyxhi.

Ezay

Aprel / Апрель

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəm	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Miq'raV

Мать-и-мачеха. Ögeyana

Damabışdi, arxbışdi mıglek,
suvabışdi etyakbışil, q'ulyaaşee,
çiyeyn aq'va adk'ınne xhyannani
cigabışil aleylen. Darmannimee
yuxhxhan miq'raVna k'udabı, xalbı
deşda yı'q'nekna t'ele saa'ana.
Man t'et' mı'q'əəğə, namnani
cigabışee aleyli ıxhayke, xalq'ın
mançik'le “miq'raV” eyhen.
T'eleyn adın sura maxmır xhinne
g'üvənada, g'adın aq'va it'umda,
mık'ada eyxhen. Mançin q'öd'esın
do mık'an-g'üman vodun.
Urusaaşee miq'raVık'le yediy
duvuxna yedyva eyhi.
Miq'raV mık'ada ıxhayng'a,
kossabınang'a, sayid mə'də-
bağırsağ ık'arang'a, çey xhinne
demlemiş hı'ı, ulyoğa.

Suvagay

May / Maŭ

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəm	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Xid

Luna. Cökə

Xidın yivar gırgınəəg'ə aleylenbı. Manbı uftaniyvalis əq vixhesdimee park'bışeeqad ezanbı. Xidni yivuni t'et'ekeyiy t'eleyke istifada ha'an. T'eleyke dolmabı hiyk'aranbı. T'et' g'avhuyng'a iyunni vuza sı'ı, əqee qeqqva'an. Xidın t'et' insan mık'a qıxhayng'a, şına arxhvasdimee demlemışı'ı ulyoğan. Buğazbı ık'arang'ad mançike gar-gar ha'an. Mə'də-bağırsağni ık'arbişee xideni osake hav'uni ghadırıke istifada ha'an.

Sabay

İyun / Июнь

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəm	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Muttgatga

Шалфей. Sürvə

Xəttanani cigabişee aleylen.
Kavkazılıd eyxhen. Man t'et'
ezanıd. G'i'lina sı'ı qeqqva'an.
Muttgatga demlemiş'iyn xhyan
silibı, ghal, buğazbı, ık'arang'a
ı'xhnabınang'a ghale g'axan.
T'et'eni çeyike vuxun əlhəəng'a,
k'oybınang'a istifadə ha'an.
Mançin şınab aahanbı.

Ok'au

İyul / Июль

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəm	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Vod-deş

Ромашка. Çoban yastığı

Xəttanani cigabişee aleylə. Mayile sentyabrılqamee t'et' k'ya'a.

G'i'lina q'om dena t'et' sa'a. Qiyğad qeqqva'an. "Vod-deş" t'et'elqa do uşaxaaşe gixhxı. Manbı mançika geeb huvaaganbı.

Vod-deşdi xhyanıke vuxhun, iç'alatbı, öd vuk'arang'a istifada ha'a. Mançike ghal, buğaz vuk'arang'a gar-gar ha'an. Gımıl vonni insanaaşe q'aratsabişilqa kompress giyxe. Gımılın həmambı ha'ang'a menni t'et'bışıka sacigee xhineeqa k'ya'a. T'et'eni xhineka vuk'ul hoğal, ç'ər it'um qixhesdimee.

Çinay

Avqust / Август

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəmə	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

İt'uumiy

Зверобой. *Dazi otu*

İt'uumiy xəttani cigabışee aleylen. Man t'et' çolbışee, bağbışee kababışee, damabışdi mıglek g'aces eyxhi. Mançin q'ı'ş it'uumda ıxhayke, xalq'ın mançis "it'uumiy"va do gixhxhi. İt'uumiyn t'et' 20 sm. q'ı'şıka sacıgee sa'a. Man gyokud, t'uçukad qeqqva'as eyxhen. İt'uumiy demlemışı'ı nervbı sakit ha'as, sayid ghal, buğazbı aqqıng'a gar-gar ha'as eyxhi.

Məhsulay

Sentyabr / Сентябрь

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəm	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

Nyanyak'

Чабрец. Kəklikotu

Ç'alagbı deşdi cigabışee, q'asbışil, suvabışdi yalbışil aleyli. İyunni vuza kukuotna xurna t'eleyiy q'om sı'ı, qeqqu'an. Kukuotun xhyan vuxhun vuk'arang'a, uf ayıpxhıng'a, sayid mık'a qıxha k'ossabınang'a, şina ayxhasdimee ulyoğan. Man çeyisiy xoragıs dad hilesdimeed istifada ha'an. Xoragee tomat dekkanang've iştah ixhecenva man k'ya'an.

Коҕау

Октуабр / Октябрь

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. хэм	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Nu'ye

Мяма. Nanə

Nu'ye dirrikbışee ezan. Man otxhanni karas dad hilessdimee, sayıd darman xhinne istifada ha'a. Nu'ye vuxhun vukarang'a, yik' ık'arang'a, nyak' hüdyong'ə nervıbı sakit ha'asdimee işlemişa'an. Nu'ye yik' iliyq'alang'a, sili ık'arang'a geç'en. Q'ı'dmına mançike menni qeqqvuyuni alabışika sacigee xoragbı ha'anbı.

Мә'әһәу

Ноябр / Ноябрь

Etnay	Dalatiy	Әrba'an	Ülc. хәм	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

К'удений

Боярышник. Үемішән

Ç'alagbişee aleylena yiv. Meyva k'uda xhinne xuruba vuxhayke mançis man do huvu. K'udeniye q'öni rangal vooxhi: k'arneyiy ç'әрәni. Mançini meyvabışike istifada haa'a. K'udeniye oktyabr hiyxhar. Meyva yivule sav'u, hobğul, gyooku qooqqaa'ana. Mançike murabbad, sok'ud ha'an. Man çey xhinne demalqa gixhxhı ulyoğasıd eyxhen. Yik' ık'arang'a istifaada ha'a. Ç'әрәni k'udeniyn immunitet ooqa qa'a, k'arni k'udeniyn davleniye avqa qaa'a.

Mık'alay

Dekabr / Декабрь

Etnay	Dalatiy	Ərba'an	Ülc. xəm	Ülc. yiğ	Siftiy	Vacar
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

K'aşk'ale

Шиповник. İt burnu

Çirxıybışee, q'asbışee, ç'alagbışee, damabışdi mıgıybışee aleylen. K'aşk'aleyn meyvabı tsıvliqa sa'anbı. Mançee nekki geeb vitamin "C" vobna. K'aşk'alleşike İnsan mık'a qıxhang'a, can zəıfıxha eb k'ilbanang'a, canın taq'at ık'arbışis hexxa'asdimee istifada ha'an. Sayid k'aşk'alleşike k'ut'unbı, öd vuk'arang'a istifada ha'as eyxhi. Mançike bakmaz, kompot ha'a, çey xhinneeyid demlemişa'an.

İttuk'ay

Медуница. Ağciyər

Axtını suvabıseyid q'adalilid aleylen. Mançıqa xhulellexhee rangnan curabı vodunbı. Geed işlemişexhen banavuşni rangalin. T'et' mayniyyiy iyunni vuzaaşee k'ya'a. Man itv xhinne ittuda ıxhayke, mançis yiqbışe "ittuk'ay" do huvu. T'ot'aaşed mançik'e itv sa'a. Suval uşaxaaşe man hut'odaççen.

İttuk'ayni çeyike mık'a qıxhayng'a, k'ossabınang'a, mank'iybınang'a, bronxitnang'a istifada ha'an.

Yeş

Тмин. Zirə

Kavkazni suvabışdi q'ombışil, ok'bı gyoxani cigabışil: q'əxhebışee, nekbışee aleylə. Yeş iyunni vuza ok'bı gyoxasse, kok dena t'uççeeqa sav'u, qooqqas gyookana. Sabara yiğbışile mana hapxıl, k'ivəba qooqqvas gyookana.

Yeş demlemişav'u, vuxhnen ık'arbıng'a: etuybı, gazbı, həlvəq'əng'a, xyan ulyooğa. İç'navurbı, viyag-t'arbak'bı ha'ang'a get'uyne çurunus dad hilesdimee k'yaa'ana. Ghaledın eva ak'ana'asdimeeyıb gyooç'ena.

Otk'unna:

Şamxalov Məhəmmədşarif Nurullahna dix

Redaktor:

Şamxalov Vugar Məhəmmədşarifna dix

Şikilybı ts'its'auynbı:

Pixabay

Kumag hauynbı:

Davudov Əhməd

I'smayılöv Nusrat

Musayev Badir

Copyright © 2019 "Pathways, Research and development"

Bütün hüquqlar qorunur. Nəşr edənin yazılı icazəsi olmadan nəşrin bütünlüklə və ya hər hansı bir hissəsinin istənilən forma və üsullarla surətinin çıxarılması, yayımı və ya yenidən çapı qadağan edilir.

Massa hiles ixhes deş - Satış üçün nəzərdə tutulmayıb - Не для продажи.